

คู่มือการปฏิบัติ
ต่อผู้ต้องขังมุสลิม

กรมราชทัณฑ์
สำนักทัณฑวิทยา

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมฉบับนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เรือนจำ/ทัณฑสถานใช้เป็นบรรทัดฐาน ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังมุสลิมโดยรวม

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม กรมราชทัณฑ์ได้รวบรวมจากข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ เกี่ยวกับข้อปฏิบัติทางศาสนา รวมทั้งข้อคิด ความเห็น จากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักปฏิบัติทางศาสนามากที่สุด และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่เรือนจำ/ทัณฑสถานได้

กรมราชทัณฑ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฯ ดังกล่าว จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้เข้าใจและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามหลักศาสนาต่อไป

ลงชื่อ นัทธี จิตสว่าง
(นายนัทธี จิตสว่าง)
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

สารบัญ

หน้า

หลักการและเหตุผล

วัตถุประสงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ภาคผนวก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์

กฎกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกรมราชทัณฑ์

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์

หนังสือกรมราชทัณฑ์

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

หลักการและเหตุผล

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดตามคำพิพากษาของศาล หรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักทัณฑวิทยา และอาชญาวิทยา นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ต้องขังได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลมากที่สุด ตามสภาพที่ควรได้รับภายใต้การถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพด้วยการคุมขังหรือการกักบริเวณอยู่ในสถานที่ควบคุม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้บุคคลเหล่านั้นสามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติและไม่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมอีก

ที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานเรือนจำในด้านต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแต่ละประเภทขึ้น โดยมีการวางกฎระเบียบทั้งทางด้านการบริหารจัดการและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเรือนจำและทัณฑสถาน ในวงการราชทัณฑ์ระดับสากล และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ขององค์การสหประชาชาติ เพื่อจะนำไปสู่การเป็นองค์กรชั้นนำแห่งอาเซียนในการควบคุมแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ในการนี้ได้พิจารณาเห็นว่าเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ได้มีการควบคุมผู้ต้องขังมุสลิมอยู่

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

จำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะในจังหวัดภาคใต้ ดังนั้น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และจะช่วยลดปัญหาขัดแย้งระหว่างศาสนาได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน หลักทัณฑวิทยาและอาชญาวิทยา

2. เพื่อให้เรือนจำและทัณฑสถานใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม ให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ในประเทศไทย

3. เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากล และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ

4. เพื่อให้งานราชทัณฑ์ไทยพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรชั้นนำแห่งอาเซียนในการควบคุมแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เรือนจำและทัณฑสถาน มีคู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมที่เหมาะสมกับสภาวการณ์ในประเทศไทย

2. ผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้รับการปฏิบัติตามหลักศาสนาหลักทัณฑวิทยาและอาชญาวิทยา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งจะทำให้งานราชทัณฑ์ของไทยเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ข้อปฏิบัติของหลักศาสนาอิสลาม

การนับถือศาสนาเป็นสิทธิที่ทุกคนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่ละศาสนาจะมีหลักปฏิบัติที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ จะมีหลักปฏิบัติที่แตกต่างจากศาสนาอื่นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การรับประทานอาหาร

ศาสนาอิสลามห้ามมิให้ชาวมุสลิมรับประทานอาหารที่ไม่มีฮาลาล (ศาสนาไม่อนุมัติให้บริโภค) อาทิเช่น อาหารที่มีส่วนประกอบของหมู ไม่ว่าจะในรูปแบบใด หรือปรุงโดยใช้น้ำมันหมู และห้ามรับประทานเนื้อสัตว์ที่ไม่ได้ฆ่าตามหลักของศาสนาอิสลาม แต่ชาวมุสลิมสามารถรับประทานอาหารอื่นได้ทั้งหมดที่ฮาลาลตามหลักศาสนาอิสลาม หากอาหารนั้นไม่ได้ปรุงจากน้ำมันหมู หรือมีส่วนประกอบของหมูในน้ำซุป หรือมีผลิตภัณฑ์จากเนื้อหมูรวมอยู่ในการปรุงหรือการจัดเลี้ยง

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

2. การประกอบพิธีหรือจัดกิจกรรมทางศาสนา(การละหมาด)

การละหมาด หมายถึง การเข้าเฝ้าอัลลอฮ์(ซ.บ.) เป็นบัญญัติที่สำคัญของศาสนาอิสลามที่มุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติ เป็นการสรรเสริญพระเกียรติคุณ การวิงวอนขอพร และการขออภัยโทษต่อพระองค์ เป็นการแสดงความเคารพภักดีต่อพระองค์ประการหนึ่ง โดยก่อนเข้าพิธีละหมาด ต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาด ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดปราศจากสิ่งที่เปรอะเปื้อน สำหรับผู้ชายอย่างน้อยปิดร่างกายตั้งแต่เหนือสะดือลงมาใต้เข่า ส่วนผู้หญิงให้ปกปิดร่างกายเว้นแต่ใบหน้าและฝ่ามือทั้งสองข้าง สถานที่ละหมาดต้องสะอาดปราศจากสิ่งโสโครก ต้องรู้เวลาที่แน่นอนของการละหมาดแต่ละครั้ง และต้องหันหน้าไปทางกิ๊บละห์ซึ่งตรงกับทิศตะวันตกของประเทศไทย

ชาวมุสลิมทั้งชายและหญิงจะต้องละหมาดตามเวลา ดังนี้

(1) หลังแสงอรุณขึ้น และก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น (ละหมาดซุบฮิ)

(2) เมื่อตะวันคล้อยตามเวลาที่กำหนดในปฏิทิน (ละหมาดดุฮ์ริ)

(3) หลังตะวันคล้อย ตามเวลาที่กำหนดในปฏิทิน (ละหมาดอัสริ)

(4) หลังอาทิตย์ลับขอบฟ้าจนถึงเวลาที่กำหนดให้ละหมาดอีซา (ละหมาดมัฆริบ)

(5) ตั้งแต่เวลาที่กำหนดจนถึงแสงอรุณขึ้น (ละหมาดอีซา)

นอกจากนี้ ศาสนาอิสลามได้บัญญัติให้การละหมาดวันศุกร์เป็นสิ่งจำเป็นแก่มุสลิมีน (ชายมุสลิม) เป็นการชุมนุมเพื่อประกอบศาสนกิจประจำสัปดาห์ โดยให้อิหม่ามหรือผู้หนึ่งผู้ใดขึ้นพูดอบรมแก่ผู้มาร่วมละหมาดให้ภักดีต่ออัลเลาะฮ์และเกรงกลัวต่อพระองค์ ให้กระทำความดีละเว้นจากการกระทำความชั่ว ซึ่งจะละหมาดร่วมกันในเวลาหลังเที่ยง (ตามเวลาที่กำหนด) และต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 40 คน

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

3. การถือศีลอดในช่วงเดือนรอมฎอน

เนื่องจากปฏิทินอิสลามเป็นแบบจันทรคติ การเริ่มต้นเดือนรอมฎอนจึงไม่ระบุช่วงเวลาที่ตายตัวแน่นอน ต้องดูดวงจันทร์ในเวลาหลังดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า และทางสำนักจุฬาราชมนตรีจะเป็นผู้ประกาศว่าให้เริ่มถือศีลอดในวันใด โดยผู้ถือศีลอดจะต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติศาสนากำหนด ในเดือนรอมฎอนชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะถือศีลอดอย่างเคร่งครัด ระหว่างเดือนที่ถือศีลอดชาวมุสลิมจะต้องงดการรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ การสูบบุหรี่ และการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอาทิตย์ขึ้นจนถึงอาทิตย์ตก(ในตอนกลางวัน) หลังจากวันสิ้นสุดเดือนรอมฎอน ชาวมุสลิมจะถือศีลอดที่เป็นสุนัตเรียกว่า “บวช 6” ต่ออีก 6 วัน และศีลอดที่สุนัตอื่นๆ อีก เช่น ประจำสัปดาห์คือวันจันทร์และวันพฤหัสบดี

4. การศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน

คัมภีร์อัลกุรอาน เป็นสิ่งที่ชาวมุสลิมทุกคนจำเป็นต้องอ่านและศึกษา เพราะเป็นบทบัญญัติของอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า ได้ประทานลงมาเป็นธรรมนูญในการดำเนินชีวิตของมุสลิม การศึกษาและการทบทวนคัมภีร์อัลกุรอาน รวมทั้งอ่านหนังสือของศาสนาอิสลามเป็นกิจสำคัญในศาสนา

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

การปฏิบัติตามหลักศาสนานั้น ผู้ปฏิบัติจะปฏิบัติด้วยความศรัทธา บางครั้งจะนำเอาเหตุผลในเชิงตรรกวิทยา หรือเหตุผลทางสังคม หรือเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาหักล้างความศรัทธาไม่ได้ การให้ทุกคนปฏิบัติทางศาสนาได้ตามความศรัทธา น่าจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ในสังคมได้ กรมราชทัณฑ์ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้วางแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิมที่อยู่ในเรือนจำ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม โดยคำนึงถึงสิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องขังพึงได้รับตามรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ ไว้ดังนี้

(1) ในแดนสูทกรรม ควรจัดสถานที่และภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารหรือรับประทานอาหาร ให้เป็นสัดส่วนสำหรับผู้ต้องขังมุสลิมโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันมิให้อาหารที่มีหมูเป็นส่วนประกอบปะปนไปกับอาหารของผู้ต้องขังมุสลิม

(2) ในเรือนจำที่มีผู้ต้องขังมุสลิมจำนวนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ควรจัดให้มีตัวแทนของผู้ต้องขังมุสลิมเป็นผู้ประกอบอาหารเอง และมีส่วนร่วมในการกำหนดรายการอาหาร แต่ทั้งนี้ผู้ต้องขังดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด และขอให้ประสานกับผู้ประมูลอาหารดิบของเรือนจำเพื่อจัดซื้อเนื้อสัตว์จากแหล่งที่ฆ่าตามหลักของศาสนาอิสลาม

(3) หากอาหารมื้อใดมีหมูเป็นส่วนประกอบ ต้องจัดสถานที่นั่งให้ผู้ต้องขังมุสลิมรับประทานอาหารแยกจากผู้ต้องขังอื่น

(4) ควรให้ผู้ต้องขังมุสลิมได้ละหมาดตามความสมัครใจ และอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่หรือห้องที่จะใช้ละหมาด

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

(5) ในการทำพิธีละหมาด ควรให้ผู้ต้องขังมุสลิมทั้งชายและหญิงสวมใส่ชุดที่สะอาด ถูกต้องตามหลักศาสนา และให้มีพรมหรือผ้าสะอาดที่ใช้ประกอบการละหมาดด้วย (ปูละหมาด) รวมทั้งให้เรือนจำจัดหาชุดและอุปกรณ์ดังกล่าวไว้เป็นส่วนกลาง เพื่อให้ผู้ต้องขังมุสลิมที่ไม่มีชุดได้ยืมไปใช้ได้

(6) เนื่องจากขณะผู้ต้องขังมุสลิมอยู่บนเรือนนอน เป็นช่วงเวลาที่จะต้องทำละหมาด 3 – 4 ครั้ง มีความจำเป็นต้องใช้น้ำในการชำระล้างร่างกายก่อนทำละหมาด จึงขอให้เรือนจำจัดหาน้ำสะอาดไว้ให้ผู้ต้องขังดังกล่าวอย่างเพียงพอ

(7) การละหมาดแต่ละครั้งจะมีเวลาเป็นตัวกำหนด จึงมีความจำเป็นต้องใช้นาฬิกาเพื่อดูเวลา เรือนจำจึงควรติดตั้งนาฬิกาไว้ในห้องนอนเพื่อความสะดวกในการทำละหมาดด้วย

(8) ในเรือนจำที่มีผู้ต้องขังมุสลิมจำนวนตั้งแต่ 40 คนขึ้นไป และมีความประสงค์จะละหมาดร่วมกันในวันศุกร์และละหมาดวันอีด ให้เรือนจำจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการปฏิบัติ รวมทั้งควรประสานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อเชิญวิทยากรเข้ามาประกอบพิธีทางศาสนาร่วมกับผู้ต้องขังมุสลิม

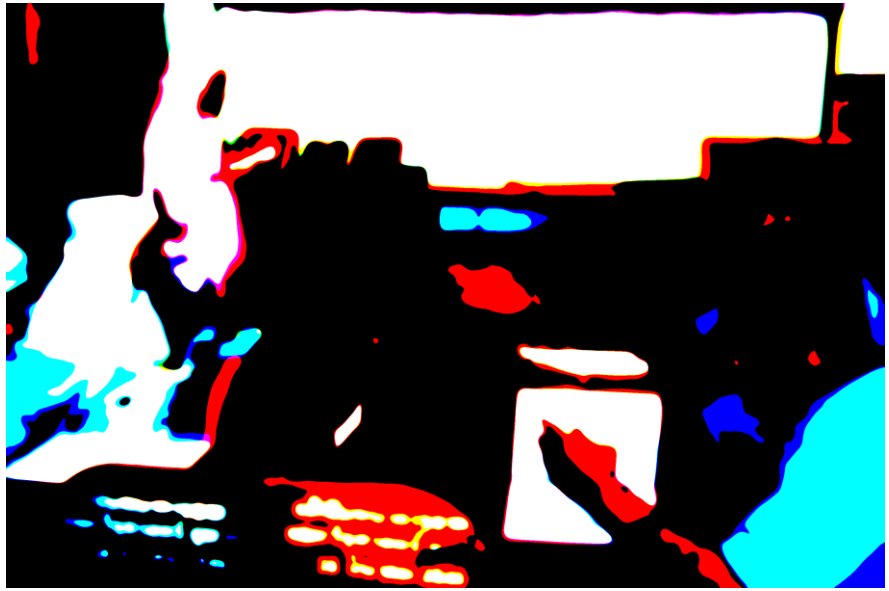
คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

(9) ในช่วงถือศีลอดหรือเดือนรอมฎอน ต้องจัดอาหารเรียกว่า “อาหารซะโฮ๊ร” ให้ผู้ต้องขังมุสลิมนำขึ้นไปรับประทานบนเรือนนอน และให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นตามสมควร สำหรับอาหารที่จัดให้ไม่ควรมีส่วนประกอบของกะทิ เนื่องจากเมื่อเก็บไว้ค้างคืนจะเกิดการเน่าเสียได้ง่าย

(10) ควรติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรือองค์กรศาสนาอิสลามอื่นๆ เพื่อขอทราบวันที่แน่นอนของเดือนรอมฎอน และแจ้งให้ผู้ต้องขังมุสลิมทราบ

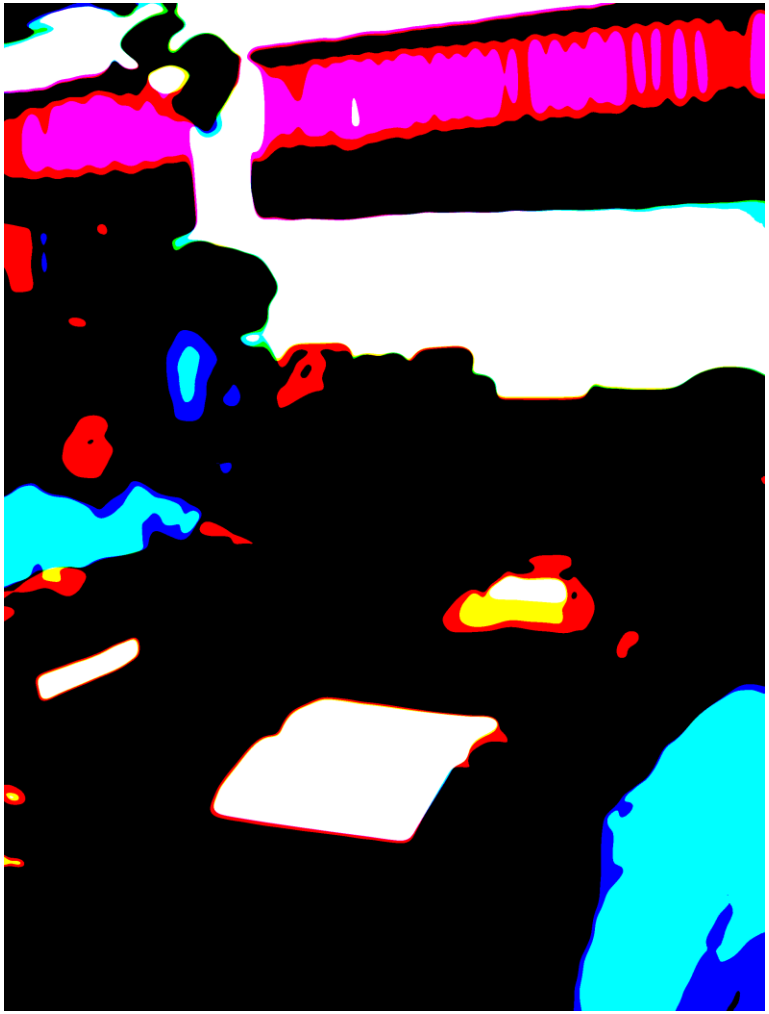
(11) ให้ผู้ต้องขังมุสลิมนำคัมภีร์อัลกุรอานเข้ามาในเรือนจำ และเก็บไว้เป็นของส่วนตัวได้ รวมทั้งในห้องสมุดเรือนจำควรมีคัมภีร์อัลกุรอานและหนังสือศาสนาอิสลามอื่นๆ ด้วย โดยให้ประสานกับสำนักจุฬาราชมนตรีและคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยหรือองค์กรศาสนา อิสลามในท้องถิ่น เพื่อขอรับบริจาคหนังสือดังกล่าว

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

(12) หากผู้ต้องขังต้องการศึกษาหลักศาสนาอิสลาม ควรจัดหาอาสาสมัครมาสอน หรืออนุญาตให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และควรให้ผู้ต้องขังมุสลิมได้พบวิทยากรศาสนาอิสลาม เพื่อให้ความรู้ในการศึกษาหลักศาสนา

ทั้งนี้ การถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ต้องคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัย ความพร้อมและสภาพการณ์ของเรือนจำ รวมทั้งผลกระทบต่อผู้ต้องขังในภาพรวมด้วย

ภาคผนวก

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 38 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปรปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ แตกต่างจากบุคคลอื่น

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขัง ขององค์การสหประชาชาติ

ศาสนา

ข้อ 41 (1) ถ้าเรือนจำมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาเดียวกันมาก ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา หรือศาสนาจารย์นั้นๆ ให้ทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์ ถ้าปริมาณผู้ต้องขังและโอกาสอำนวย ควรให้อนุศาสนาจารย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างข้าราชการประจำการ

(2) ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาที่ได้รับการแต่งตั้งตามอนุ (1) ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามกำหนดโดยสม่ำเสมอ และเยี่ยมเยียนปลอบใจผู้ต้องขังในทางศาสนาในเวลาอันสมควรตามลำพัง โดยไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยติดตาม

(3) ถ้าผู้ต้องขังปรารถนาจะพบปะวิสาสะกับศาสนาจารย์ใดก็ไม่พึงห้าม ตรงข้าม ถ้าผู้ต้องขังไม่ประสงค์จะพบศาสนาจารย์ก็ควรคล้อยตาม

ข้อ 42 ควรให้ผู้ต้องขังทุกคนประกอบพิธีกรรมตามลัทธิศาสนาที่เรือนจำจัดขึ้นจนจุใจของเขาเท่าที่สามารถจะทำได้ และยอมให้มีหนังสือที่เป็นคำสอนและคำอธิบายพิธีกรรมทางศาสนาไว้ในครอบครองได้

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

การบำบัดแก้ไขนักโทษ

ข้อ 65 การบำบัดแก้ไขนักโทษจะต้องดำเนินการตลอดระยะเวลาที่นักโทษผู้นั้นต้องโทษจำคุกหรือโทษอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน โดยจะต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักโทษนั้นเคารพต่อกฎหมายและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้เมื่อพ้นโทษ ซึ่งการบำบัดแก้ไขพึงทำให้เกิดผลเช่นนั้นพร้อมไปกับการได้พัฒนาจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบและความนับถือในตนเองของนักโทษ

ข้อ 66 (1) ในการนี้ทางเรือนจำจะต้องใช้มาตรการทุกอย่างรวมทั้งการอบรมทางศาสนาตามที่จะจัดได้ ตลอดจนให้การศึกษา การจัดให้มีการแนะแนวและฝึกอบรมด้านอาชีพ...ฯลฯ...

การศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ

ข้อ 77 (1) ควรมีข้อกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนได้ศึกษาต่อเท่าที่เขาจะรับการศึกษาได้ รวมทั้งการสอนศาสนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้เยาว์วัยต้องบังคับให้เรียน และกรมราชทัณฑ์ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

หลักการพื้นฐานว่าด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ

ข้อ 2. การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องของเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นๆ แหล่งกำเนิดทางชาติหรือสังคม สถานะทางทรัพย์สิน กำเนิด หรือทางอื่นใดนั้นจะกระทำมิได้

ข้อ 3. อย่างไรก็ตาม เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเคารพต่อความเชื่อทางศาสนา และ กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่นักโทษเป็นสมาชิกอยู่ ตามที่เงื่อนไขของสังคมนั้นกำหนด

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

มาตรา 27 อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาและการอบรมผู้ต้องขัง

มาตรา 28 บรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาและการอบรม เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สมุด หนังสือนั้น รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาให้ แต่ผู้ต้องขังจะนำของตนเองมาใช้ก็ได้เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว

กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

ส่วนที่ 5 การงาน

หมวดที่ 1 การจัดให้ทำงาน

ข้อ 50 งานที่จัดให้นักโทษเด็ดขาดทำ ให้คำนึงถึงข้อต่อไปนี้ คือ

(1) กำหนดโทษ

(2) ความแข็งแรงแห่งร่างกาย

(3) สติปัญญา

(4) อุปนิสัยและฝีมือหรือความรู้ความชำนาญ

(5) ผลในทางเศรษฐกิจ

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

(6) ผลในทางอบรม

(7) สภาพการณ์แห่งเรือนจำ

ส่วนที่ 6 การอนามัยและการสุขาภิบาล

หมวด 2 อนามัยของผู้ต้องขัง

ข้อ 68 ให้พัศดีจัดให้ผู้ต้องขังทุกคน เว้นแต่คนต้องขังและคนฝาก

(ก) ตัดผมสั้นหรือโกนผมตามระเบียบ

(ข) โกนหนวดและเครา

(ค) ตัดเล็บ

(ง) อาบน้ำและขัดถูร่างกาย

ทั้งนี้ ในเมื่อไม่ขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขังนั้น

ข้อ 69 โดยปกตินักโทษเด็ดขาดและคนต้องขังระหว่างอุทธรณ์ฎีกาต้องแต่งเครื่องแต่งกายตามที่อธิบดีกำหนด

หมวด 4 การเลี้ยงอาหาร

ข้อ 75 ห้ามมิให้ผู้ต้องขังหุงหาประกอบอาหารเป็นส่วนตัว หรือนำอาหารไปรับประทานนอกเขตที่ซึ่งเรือนจำกำหนดให้สำหรับผู้ต้องขังทั่วๆ ไป โดยมิได้รับอนุญาตจากพัศดี

ข้อ 76 นักโทษเด็ดขาดจักต้องรับประทานอาหารซึ่งทางการเรือนจำจ่ายให้ จะรับประทานอาหารส่วนตัวได้แต่เฉพาะตามที่อธิบดีกำหนดไว้ในข้อบังคับ

คนต้องขังและคนฝากจะรับประทานอาหารได้ตามสมควร

ข้อ 77 ให้จัดให้ผู้ต้องขังได้รับประทานอาหารอย่างน้อย 2 มื้อ คือเช้าและเย็น อาหารมื้อหนึ่งๆ ให้ประกอบด้วยข้าวหือสิ่งอื่นแทนข้าวและกับข้าวหรือสิ่งอื่นแทนกับข้าว

ข้อ 78 ผู้ต้องขังที่ทำงานหนักหรือตรากตรำ หรือนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะสั่งให้จัดอาหารเพิ่มให้มากสิ่งหรือมากมื้อขึ้นก็ได้ หรืออนุญาตให้นำอาหารส่วนตัวมารับประทานก็ได้

ข้อ 79 อาหารที่ผู้ต้องขังรับประทานนั้นต้องให้แพทย์ตรวจก่อน ในกรณีที่แพทย์มาตรวจไม่ได้ ให้จัดเจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ตรวจ

อาหารซึ่งตรวจพบว่าเน่าเสียไม่เป็นสิ่งที่พึงรับประทานนั้น ห้ามมิให้ยอมให้ผู้ต้องขังรับประทาน

ข้อ 80 โดยปกติอาหารที่จะให้ผู้ต้องขังรับประทานนั้น ให้ปรุงขึ้นในเรือนจำ ให้จัดเจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ต้องขังดำเนินการปรุงอาหารเป็นการเฉพาะ ผู้ปรุงอาหารต้องผ่านการตรวจโรค และความเห็นชอบของแพทย์

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ระเบียบกรมราชทัณฑ์

ระเบียบกรมราชทัณฑ์
ฉบับที่ 12
เรื่อง การเลี้ยงอาหารผู้ต้องขังที่มีเชื้อชาติหรือสังกัดต่างประเทศ

เพื่อที่จะให้การเลี้ยงอาหารผู้ต้องขังที่มีเชื้อชาติหรือสังกัดบังคับต่างประเทศดำเนินไปโดยมีแบบแผนแน่นอน อธิบดีกรมราชทัณฑ์จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 บรรดาผู้ต้องขังที่มีเชื่อชาติหรือสังกัดบังคับต่างประเทศนั้น จักได้รับการเลี้ยงดูเช่นเดียวกันกับผู้ต้องขังที่สังกัดบังคับสยาม

ข้อ 2 การจัดอาหารเลี้ยงนั้น พึงถือความเสมอภาคเป็นหลักปฏิบัติการกล่าวคือ จัดเลี้ยงอย่างเดียวกันสำหรับผู้ต้องขังโดยทั่ว ๆ ไป แห่งเรือนจำนั้น

การจัดอาหารอย่างอื่นเลี้ยงผิดแผกไปจากที่กล่าวมาในวรรคก่อน พึงกระทำในกรณีต่อไปนี้

ก. เมื่อปรากฏชัดว่าอาหารที่จัดเลี้ยงผู้ต้องขังโดยทั่ว ๆ ไปนั้นขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขัง

ข. เมื่อปรากฏโดยชัดเจนว่า ความเคยชินอันเป็นขนบประเพณีหรือการปฏิบัติหรือการปฏิบัติโดยเฉพาะของผู้ต้องขังมานมนานนั้น อาหารจัดเลี้ยงผู้ต้องขังโดยทั่ว ๆ ไปขัดแย้งถึงแก่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะผ่อนผัน

ค. เมื่อผู้ต้องขังได้ทำงานหนัก หรือตรากตรำ หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดแต่ชั้นดีขึ้นไป และมีการจัดเลี้ยงตามความในข้อ 78 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับลงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2480 ซึ่งออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ประกอบกับข้อบังคับอธิบดี กรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3

ง. เมื่อเป็นคนเจ็บป่วยแพทย์แนะนำให้จัดอาหารอย่างอื่นเลี้ยง

จ. เมื่อมีการใช้อาหารส่วนตัวตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายและข้อบังคับ (ที่อ้างถึงในวรรค ค. ข้างต้น ดูกฎกระทรวงฯ ข้อ 76 และ 78)

ข้อ 3 อาหารซึ่งจัดเลี้ยงนั้น พึงพิจารณาคุณภาพและปริมาณโดยคำนึงถึงอนามัยเป็นหลัก ดั่งที่ได้มีคำแนะนำไว้เป็นอีกส่วนหนึ่งแล้ว แต่จะต้องไม่ฟุ่มเฟือยหรือมีรสชาติ หรือปรับปรุงเป็นพิเศษอย่างเช่นบุคคลอิสระจะพึงเลือกและมีรับประทานตามความพอใจ

ข้อ 4 ผู้ต้องขังสังกัดบังคับต่างประเทศที่มิได้นับถือพระพุทธศาสนานั้น พึงจัดเลี้ยงอย่างเดียวกันกับผู้ต้องขังในสังกัดบังคับสยามที่ถือศาสนาอย่างเดียวกัน

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ข้อ 5 การจัดอาหารเลี้ยงตามข้อ 2 นั้น นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในข้อ 3 และ 4 ให้เป็นหน้าที่ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาจัดตามที่เห็นสมควร

ข้อ 6 การจัดอาหารเลี้ยงตามระเบียบนี้ ต้องไม่เกินเงินในวงงบประมาณที่กำหนดไว้

ข้อ 7 ระเบียบนี้ให้บังคับใช้แต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2481

วันที่ 2 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2481

(ลงนาม) เชวงศักดิ์สงคราม

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ระเบียบกรมราชทัณฑ์
ว่าด้วยเครื่องแต่งกายสำหรับผู้ต้องขัง

โดยที่กรมราชทัณฑ์ได้พิจารณาเห็นสมควรแก้ไขปรับปรุงระเบียบกรมราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2480 เรื่องเครื่องแต่งกายสำหรับผู้ต้องขัง ซึ่งได้มีการประกาศกำหนดใช้มาเป็นเวลานานแล้ว รูปแบบเครื่องแต่งกายของผู้ต้องขังบางประเภทแลดูไม่เหมาะสม บางประเภทยังมิได้มีการกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้การแต่งกายของผู้ต้องขังแต่ละประเภทเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลสมัย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 69 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 จึงกำหนดรูปแบบเครื่องแต่งกายของผู้ต้องขังขึ้นใหม่ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเครื่องแต่งกายสำหรับผู้ต้องขัง พ.ศ. 2538”

ข้อ 2 ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พุทธศักราช 2480 เรื่อง เครื่องแต่งกายสำหรับผู้ต้องขัง และบรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 นักโทษเด็ดขาดชาย เว้นแต่ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ใช้เครื่องแต่งการตามกำหนด ดังนี้

ก. เสื้อคอกลมแขนสั้นแค่ศอก

ข. กางเกงขาสั้นเหนือเข่าพองาม

ข้อ 5 นักโทษเด็ดขาดหญิง ให้ใช้เครื่องแต่งกายตามแบบกำหนดดังนี้

ก. เสื้อคอกลมผ่าหน้าเล็กน้อย แขนสั้นแค่ศอก

ข. ผ้าถุง

ข้อ 6 นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นดีขึ้นไป ให้ใช้เครื่องแต่งกายเสื้อสีฟ้า กางเกงหรือผ้าถุงสีกรมท่า สำหรับผู้ต้องขังที่อยู่ชั้นกลางลงมา ให้ใช้เครื่องแต่งกายเสื้อสีน้ำตาลอ่อน กางเกงหรือผ้าถุงสีน้ำตาลเข้ม

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ข้อ 7 นักโทษเด็ดขาดชาย ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ใช้เครื่องแต่งกายตามแบบกำหนด ดังนี้

ก. เสื้อเชิ้ตสีเทาแขนสั้นแค่ศอก

ข. กางเกงขาสั้นสีกรมท่า

ค. เข็มขัดหนังสีดำ หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตั้งมุมมน มีเข็มสำหรับสอดรู 1 เข็ม

ง. รองเท้าผ้าใบและถุงเท้าสีดำ

ข้อ 8 นักโทษเด็ดขาดหญิง ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน เรือนจำ ให้ใช้เครื่องแต่งกายตามแบบกำหนด ดังนี้

ก. เสื้อเชิ้ตสีเทาแขนสั้นแค่ศอก

ข. ผ้าถุงสีกรมท่า

ข้อ 9 ผู้ต้องขังคนอื่นและคนฝาก ให้ใช้เครื่องแต่งกายส่วนตัวของผู้ต้องขังนั้นๆ หากไม่มีและจำเป็น ให้จ่ายเฉพาะเสื้อ กางเกง หรือผ้าถุง ที่กำหนดไว้สำหรับนักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง ตามความจำเป็นของผู้ต้องขังชายหรือผู้ต้องขังหญิงนั้น

ข้อ 10 ผู้ต้องขังในทัณฑสถานวัยหนุ่ม ให้ใช้เครื่องแต่งกายตามที่กำหนดดังนี้

ก. เสื้อคอปกโปโลแขนสั้นเหนือศอกเล็กน้อย สีขาว

ข. กางเกงขาสั้นแบบนักเรียน เอวติดตะขอมียางยืดด้านข้างทั้งสอง สีกรมท่า

ข้อ 11 ผู้ต้องขังป่วยที่พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ให้ใช้เครื่องแต่งกายตามแบบที่กำหนด ดังนี้

ก. เสื้อคอกลมผ่าอกตลอดตัว ใช้ผ้าผูกเสื้อแทนติดกระดุม สีขาว

ข. กางเกงเอวปล่อย ขายาวปรกเข่าเล็กน้อย หรือผ้าถุงสีขาว

ข้อ 12 ผู้ต้องขังที่ออกไปทำงานภายนอกเรือนจำ ให้ใช้เครื่องแต่งกายเช่นเดียวกับผู้ต้องขังปกติ

ข้อ 13 เครื่องแต่งกายผู้ต้องขังประเภทใด มีรูปแบบอย่างใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้

ข้อ 14 ในกรณีมีเหตุพิเศษ อธิบดีจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังใช้เครื่องแต่งกายหรือเครื่องประกอบอย่างอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้

ข้อ 15 ให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2538

(ลงชื่อ) พันโท กมล ประจวบเหมาะ

(กมล ประจวบเหมาะ)

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์

ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์
ฉบับที่ 8
เรื่อง การศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 กรมราชทัณฑ์ ออกข้อบังคับการศึกษาและอบรมผู้ต้องขังไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การศึกษาอบรมผู้ต้องขังนั้นให้จัดแบ่งเป็น 3 สาขาดังนี้ คือ

ก. พุทธิศึกษา ได้แก่การศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ

ข. จริยศึกษา ได้แก่การอบรมศีลธรรมจรรยาและหน้าที่พลเมืองดี

ค. พลศึกษา ได้แก่การศึกษาการอนามัยและสุขาภิบาลตลอดจนการออกกำลังกายและการเล่นออกกำลังกายต่าง ๆ

ก. พุทธิศึกษา

ข้อ 2 การศึกษาในสาขานี้ แยกออกเป็นดังนี้

(1) วิชาสามัญ ผู้ต้องขังที่ยังอ่านเขียนหนังสือไทยไม่ได้ และมีกำหนดโทษเหลือซึ่งจะต้องจำต่อไปอีกตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ต้องจัดให้ศึกษาวิชาสามัญตามที่ทางการเรือนจำจัดให้จนสามารถมีความรู้อ่านเขียนหนังสือได้

(2) วิชาชีพ ผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด และมิได้กำหนดให้มีหน้าที่อันเกี่ยวด้วยการงานที่มิใช่เป็นการหาผลประโยชน์ ต้องจัดให้ศึกษาวิชาชีพทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติตามที่ทางเรือนจำจัดให้

ข้อ 3 ถ้าคนฝาก คนต้องขัง สมัครเข้ารับการศึกษาดังกล่าวไว้ในข้อ (1) (2) ก็ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตได้ ตามสมควรแก่กรณี

ข. จริยศึกษา

ข้อ 4 ผู้ต้องขังทุกคน จัดให้ได้รับการอบรมศีลธรรม จรรยาและหน้าที่พลเมืองดีและต้องจัดให้ฟังพระธรรมเทศนาตามลัทธิศาสนาที่ตนนับถือตามที่ทางการเรือนจำจัดให้

ข้อ 5 เรือนจำต้องพยายามให้ หรือให้ความสะดวกผู้ต้องขังได้ประกอบพิธีกรรมในวันพระและพิธีสำคัญในทางลัทธิศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือตามที่เห็นสมควร

ค. พลศึกษา

ข้อ 6 เรือนจำต้องพยายามจัดให้ผู้ต้องขังได้รับคำแนะนำในการอนามัยและการสุขาภิบาลตามสมควร

ข้อ 7 ผู้ต้องขังฝึกหัดระเบียบแถว เล่นกีฬาและการเล่นออกกำลังกายต่าง ๆ ตามที่เรือนจำจัดให้

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

เบ็ดเตล็ด

ข้อ 8 ผู้ต้องขังที่ได้รับการยกเว้นมิต้องศึกษาวิชาตามข้อ 1, 2, 6 และ 7 นั้น ต้องเป็นคนชรา ทุพพลภาพ พิการหรือป่วยเจ็บ ซึ่งแพทย์ประจำเรือนจำหรือถ้าไม่มีแพทย์หรือแพทย์ประจำเรือนจำไม่อยู่ เจ้าพนักงานผู้บังคับบัญชาควบคุมตั้งแต่ตำแหน่งพัศดีขึ้นไป รับรองว่าไม่สามารถจะรับการศึกษาวิชาสามัญหรือวิสามัญตามที่ทางการจัดให้ได้เป็นครั้งคราวหรือตลอดไป

ข้อ 9 เรือนจำต้องจัดให้ผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ได้ทราบ และเข้าใจระเบียบข้อบังคับของเรือนจำตามสมควร

ข้อ 10 เรือนจำต้องจัดให้มีตู้สมุดและสถานที่อ่านหนังสือสำหรับผู้ต้องขัง และต้องพยายามจัดให้ ผู้ต้องขังได้อ่านหนังสือตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ข้อ 11 ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย
ข้อบังคับนี้ให้ใช้ ณ วันที่ 11 กันยายน พุทธศักราช 2483
(ลงนาม) ศรีศรากร
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

หนังสือกรมราชทัณฑ์

(สำเนา)

ที่ ยธ 0704/952 กรมราชทัณฑ์
222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

9 พฤษภาคม 2548

เรื่อง การอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังมุสลิม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน และสถานกักขัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ 0704/1717 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2548

ด้วยกรมราชทัณฑ์มีนโยบายให้ผู้ต้องขังได้รับการอบรมพัฒนาจิตใจด้วยหลักธรรมและกิจกรรมทางศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ ด้วยความเสมอภาค เพื่อพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้มีสำนึกในความผิดชอบชั่วดี กลับตัวกลับใจเป็นคนดี เพื่อคืนคนดีสู่สังคมภายหลังพ้นโทษ แต่จากการตรวจสอบรายงานผลการพัฒนาจิตใจรายเดือน และรายงานสถิติผู้ตองขังต่างศาสนา พบว่ามี

เรือนจำ/ทัณฑสถานเพียง 16 แห่ง ที่สามารถจัดอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการอบรมขั้นต่ำสุดที่เกือบทุกศาสนากำหนดสำหรับ ศาสนิกชนทั่วไปในส่วนของผู้ต้องขัง ซึ่งส่วนมากกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองเพราะบกพร่องทางศีลธรรม ควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรมทางศาสนามากกว่าศาสนิกชนทั่วไป แต่มีเรือนจำ/ทัณฑสถานจำนวนมากถึง 72 แห่ง จัดการอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้น้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ศาสนากำหนด และที่เหลืออีก 50 แห่ง จัดการอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้น้อยกว่าเดือนละครั้งหรือไม่เคยเชิญวิทยากรอิสลามเข้าอบรมเลยทั้งๆ ที่มีผู้ต้องขังมุสลิมอยู่ในความควบคุมจำนวนหนึ่งต่อเนื่องมาเป็นเวลานานพอสมควร ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดที่มีประชากรมุสลิมอยู่น้อยไม่ปรากฏชัดเจนว่ามีมัสยิดหรือโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามอยู่ ณ ที่ใดในจังหวัดนั้น จึงไม่สามารถหาวิทยากรเข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้ บัดนี้ กรมราชทัณฑ์ได้รับความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยจัดส่งวิทยากรศาสนาอิสลามในท้องถิ่น เข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพให้กับงานพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่ง

กรมราชทัณฑ์จึงขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนี้ ให้การต้อนรับ อำนวยความสะดวก และรักษาความปลอดภัยให้แก่วิทยากรศาสนาอิสลามทุกท่านที่มาติดต่อขอเข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิม หากมีวิทยากรประจำอยู่แล้ว ก็ขอให้ช่วยประสานงานให้วิทยากรคนเก่า และใหม่ ได้ผลัดเปลี่ยนกันเข้า

อบรมผู้ต้องขังมุสลิม เพื่อแบ่งเบาภาระและเพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในอันจะทำให้ภารกิจการพัฒนาจิตใจ ผู้ต้องขังมีความเจริญก้าวหน้า มีความเสมอภาคตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์สืบไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ เมื่อได้ดำเนินการแล้วผลเป็นประการใด ขอได้รายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) กาญจนา เกษกาญจน์

(นางกาญจนา เกษกาญจน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย

ส่วนพัฒนาจิตใจ

โทร. / โทรสาร 0 2967 3558-9

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

(สำเนา)

ที่ ยธ 0704/1717

กรมราชทัณฑ์

222 ถนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่

อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

9 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์จัดส่งวิทยากรศาสนาอิสลามเข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิม

เรียน คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อและที่อยู่ของเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 2 ชุด

ด้วยกรมราชทัณฑ์มีนโยบายปรับปรุงแก้ไขพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี เพื่อคืนคนดีสู่สังคม โดยใช้หลักธรรมและกิจกรรมทางศาสนาที่ผู้ต้องขังนับถือ ปัจจุบันมีผู้ต้องขังมุสลิมจำนวนประมาณ 8,000 คน กระจายอยู่ในทุกเรือนจำ/ทัณฑสถาน 139 แห่ง จำนวนตั้งแต่ 1-70 คน ได้รับการอบรมคุณธรรม จริยธรรมในศาสนาอิสลาม โดยท่านผู้รู้หรือผู้นำในศาสนาอิสลามสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพียง 16 แห่ง ที่ได้รับการอบรม 1-3 ครั้ง จำนวน 57 แห่ง และที่จัดการอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จำนวน 65 แห่ง ส่วนมากอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรมุสลิมอยู่เพียงจำนวนน้อย และไม่มีคณะกรรมการ อิสลามประจำจังหวัดอยู่ในจังหวัดนั้นๆ

กรมราชทัณฑ์ตระหนักว่า การอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่ศาสนาเกือบทุกศาสนา กำหนดไว้สำหรับศาสนิกชนทั่วไป แต่ในกรณีผู้ต้องขังควรเป็นบุคคลที่ได้รับการอบรมทางศาสนามากกว่าคนทั่วไป เพื่อทำให้เกิดความสำนึกในด้านศีลธรรม ความรู้ผิดชอบชั่วดี คงอยู่ในพวกเขาเหล่านี้อย่างถาวร จนสามารถยับยั้งพวกเขาไม่ให้หลงกระทำความชั่วให้มั่นคงอยู่ในความดี เป็นคนดีของสังคมสืบไป แต่เนื่องจากกรมราชทัณฑ์ขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นวิทยากรอบรมความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเป็นผู้นำปฏิบัติศาสนกิจในศาสนาอิสลามได้ จึงต้องอาศัยความอนุเคราะห์จากบรรดาท่านผู้รู้ และผู้นำศาสนาอิสลามในท้องถิ่นตามจังหวัดต่างๆ เข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถานหลายแห่ง ก็ยังขาดแคลนอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์จึงขอความอนุเคราะห์มายังคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ช่วยจัดหาวิทยากรเข้าอบรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถานทุกแห่งทั่วประเทศ ไม่เว้นแม้แต่เรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีการอบรมผู้ต้องขังมุสลิมได้ถึงสัปดาห์ละ 1 ครั้งอยู่แล้ว ทั้งนี้ เพื่อแบ่งเบาภาระของวิทยากรประจำที่เสียสละแรงกาย แรงใจ เวลาและทุนทรัพย์ส่วนตัวเพื่อแสวงความโปรดปรานของพระผู้เป็นเจ้า จะได้มีแรงทำงานศาสนาได้ต่อไปอีกยาวนาน

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

และเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับอรรถรส และคุณประโยชน์ของการอบรมจากวิทยากรหลากหลายยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและคณะตามสมควร ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งกรมราชทัณฑ์ทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) กาญจนา เกษกาญจน์

(นางกาญจนา เกษกาญจน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย

ส่วนพัฒนาจิตใจ

โทร. / โทรสาร 0 2967 3558-9

(สำเนา)

ที่ ยธ 0704/101 กรมราชทัณฑ์
222 ถนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

17 มกราคม 2546

เรื่อง การดำเนินการตามโครงการพัฒนาจริยธรรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำ และผู้อำนวยการทัณฑสถาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาโครงการพัฒนาจริยธรรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยกรมราชทัณฑ์ ได้มีนโยบายให้เรือนจำ/ทัณฑสถานมุ่งอบรมแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและคืนคนดีสู่สังคมโดยใช้หลักธรรมทางศาสนา วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามมาเป็นสื่อแกนนำปลูกฝังให้ซึมซาบเข้าสู่จิตใจโดยวิธีอบรมบ่มนิสัย จัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนี้ได้ดำเนินการตามนโยบายด้วยดีตลอดมา

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ในเรือนจำแห่งนี้มีผู้ต้องขังมุสลิมอยู่จำนวนมาก เพื่อให้ผู้ต้องขังทุกศาสนาได้รับโอกาสในการอบรมเพื่อแก้ไขพัฒนาตนเองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 มาตรา 30 และมาตรา 38 กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาจริยธรรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ตั้งอยู่ในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อดำเนินการอบรมกระตุ้นเตือนให้ผู้ต้องขังมุสลิมได้เห็นความสำคัญและคุณค่าของบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามที่มีต่อวิถีชีวิตของมุสลิม มีความสามัคคีรักใคร่ มีศรัทธาละชั่วประพฤติดีลดปัญหาด้านการควบคุมดูแลขณะอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และเกิดทัศนคติที่ดีต่อสังคมไม่กระทำผิดซ้ำอีกภายหลังพ้นโทษ พร้อมทั้งได้โอนเงินงบประมาณดำเนินการเพื่อการนี้มาให้แล้ว ตามหนังสือ ที่ ยธ 0704/2391 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2545 ขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนี้ดำเนินการตามโครงการพัฒนาจริยธรรมผู้ต้องขังมุสลิมในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นำทางศาสนาอิสลาม จากชุมชนใกล้เคียงเรือนจำ/ ทัณฑสถาน เชิญเป็นที่ปรึกษาและเป็นวิทยากรเข้าอบรมหลักคำสอนตามพระคัมภีร์อัลกุรอาน นำประกอบพิธีละหมาด จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ตามที่สถานภาพของพื้นที่ บุคลากรและปัจจัยประกอบอื่นๆ ของเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนี้ จะเอื้ออำนวย โดยคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม และคณะบุคลากรจากภายนอกที่เข้าอบรมและนำประกอบกิจกรรมทางศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งไม่ขัดต่อกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์เดือนละ 1-2 ครั้ง

2. หากมีบุคคล คณะบุคคล องค์กรทางศาสนา หรือองค์กรการกุศลใดๆ ได้เมตตาอนุเคราะห์เข้าเป็นวิทยากรอบรม นำประกอบพิธีกรรมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามหรือสนับสนุนวัตถุ สิ่งของ เกี่ยวกับการอบรมจริยธรรมหรือจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมทางศาสนาอิสลามแก่ผู้ต้องขังมุสลิม ตามโครงการนี้ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานแห่งนี้อย่างสม่ำเสมอ อย่างต่อเนื่องหรือเป็นครั้งคราว ขอได้รวบรวมข้อมูลรายละเอียดแจ้งกรมราชทัณฑ์ทราบ เพื่อจะได้ตอบขอบคุณและพิจารณาเกียรติบัตรให้เป็นรายๆ ต่อไป

3. หากดำเนินการตามโครงการนี้ประสบปัญหาอุปสรรคประการใด ขอได้รวบรวมแจ้ง กรมราชทัณฑ์ทราบโดยด่วน เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือแก้ไขต่อไป

4. กรมราชทัณฑ์จะได้ส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนพัฒนาจิตใจ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย มาร่วมติดต่อประสานงาน ให้คำปรึกษาแนะนำและติดตามประเมินผลเป็นครั้งคราว เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังประเภทต่างๆ ได้ดำเนินไปตามเป้าหมายของกรมราชทัณฑ์มากยิ่งขึ้น

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ขอได้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมบูรณ์ ประสพเนตร

(นายสมบูรณ์ ประสพเนตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย

ส่วนพัฒนาจิตใจ

โทร. / โทรสาร 0 2967 3558-9

(สำเนา)

ที่ มท 0904/319 กรมราชทัณฑ์
222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

27 กุมภาพันธ์ 2539

เรื่อง การอบรมศีลธรรมแก่ผู้ต้องขังต่างศาสนา

เรียน เรือนจำ / ทัณฑสถาน ทุกแห่ง

ด้วยกรมราชทัณฑ์พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาอื่นที่มิใช่ศาสนาพุทธ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมาก และวิทยากรทางศาสนาขออนุญาตเข้าอบรมมีหลายนิกาย แต่ละนิกายก็มีหลายคณะ การอบรมศีลธรรมทางศาสนา ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ยังไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานทั้งฝ่ายเรือนจำ/ทัณฑสถาน และวิทยากรผู้เข้าอบรม จึงกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้

1. ในกรณีศาสนาที่มีหลายนิกาย และแต่ละนิกายมีหลายคณะ การเข้าอบรมให้แต่ละคณะรวมเป็นกลุ่มนิกายเดียวกัน เช่น กลุ่มของนิกายคาทอลิก กลุ่มของนิกายโปรแตสแตนท์ หรือกลุ่มศาสนาอิสลาม เป็นต้น ทั้งนี้ รวมทั้งการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วย

คู่มือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมุสลิม

2. การขอเข้าอบรมผู้ต้องขังให้ขออนุญาตในนามกลุ่มนิกายศาสนา เช่น กลุ่มของนิกายคาทอลิก กลุ่มของนิกายโปรแตสแตนท์ หรือกลุ่มศาสนาอิสลาม และการพิจารณาอนุญาตเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถาน โดยปฏิบัติตามข้อบังคับของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2480 เรื่อง การเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับการงานของเรือนจำและกงศุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง

3. กรณีเรือนจำ/ทัณฑสถานขนาดใหญ่ ซึ่งมีผู้ต้องขังต่างศาสนาประจำอยู่ในแดนต่างๆ มิให้วิทยากรเข้าอบรมหรือประกอบพิธีกรรมภายในแดน เนื่องจากเสี่ยงต่อความปลอดภัย ให้พิจารณาใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งที่เหมาะสมรวมกลุ่มผู้ต้องขังในนิกายเดียวกัน ให้ออกมารับการอบรมหรือประกอบพิธีกรรม

ในการเข้าอบรมและประกอบพิธีกรรมกทางศาสนาทุกครั้ง ขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดให้ผู้ได้รับอนุญาตเข้าอบรมอยู่ในบริเวณเดียวกัน ห้ามออกนอกเขตเรือนจำ/ทัณฑสถานกำหนด และให้จัดหน่วยปฏิบัติการพิเศษควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นได้

4. ห้ามวิทยากรอบรมผู้ต้องขังหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเป็นการเผยแพร่ศาสนา เช่น คำสอนโน้มน้าวจิตใจผู้ต้องขังให้เปลี่ยนศาสนา แจกเอกสาร หรือสอนศาสนาแก่ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่น จัดตั้งชมรมหรือสมาคมทางศาสนา ตลอดจนคำสอนหรือเผยแพร่เอกสารอันจะก่อให้เกิดการแตกแยก ในการนี้ ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดเจ้าพนักงานรับฟังการอบรม ถ้ามีแจกเอกสารให้ตรวจสอบเอกสารก่อนทุกครั้ง

5. เรือนจำ/ทัณฑสถานควรให้โอกาสแก่วิทยากรได้สอบถามเรื่องราวร้องทุกข์ สุขต่างๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งเป็นงานลักษณะสังคมสงเคราะห์ แต่ต้องมีเจ้าพนักงานร่วมรับฟังอยู่ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พันโท กมล ประจวบเหมาะ

(กมล ประจวบเหมาะ)

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักพัฒนาพฤตินิสัย

โทร. 5894921

ขอขอบคุณ...

สำนักจุฬาราชมนตรี

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

คุณสง่า วันฏเอนทรีย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
คุณอิมรอน ซำสุรีย์	ประธานฝ่ายการเงิน
คุณอับดุลเลาะ แอนดริส	ประธานฝ่ายนิติการ

เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่ให้ข้อมูล

คณะผู้จัดทำ...

นางสาวพรพิตร นรภูมิพิภัชน์	ผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา
นางจุไร ทัสสะ	ผู้อำนวยการส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง
นายสิทธิพร ทิมดี	นักทัณฑวิทยา 6 ว.
นายณัฐนันท์ รัตนเจริญ	นักทัณฑวิทยา 4